

Asia: VN/1247/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maakuntaliittoa edustaen, Keski-Pohjanmaan liitto, kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulain muuttamisesta.

Maakuntaliitot toteavat, että esitys luonnonsuojelulain (LSL) muuttamiseksi tukee osaltaan uusiutuvan energian tuotantoratkaisujen edistämiseen liittyvien menettelyjen sujuvoittamista ja selkeyttää erittäin tärkeän yleisen edun tulkintaa. Uusiutuvan energian hankkeet täyttäisivät aina erittäin tärkeän yleisen edun edellytyksen, mikä voi olla ongelmallista luonnon monimuotoisuuden kannalta. Tällöin Naturen suojeluperusteisten luontoarvojen merkittävän heikentämisen estämisessä jäisi ratkaisevaksi edellytykseksi vaade, ettei hankkeelle saa olla vaihtoehtoista ratkaisua, mitä tällä tarkoitetaan käytännössä? Tällä hetkellä paine luontoarvoille tulee uusiutuvan energian hankkeista. Ympäristöarviointi tehtäisiin uusiutuvan energian hankkeissa aina yhdellä menettelyllä, mikä sinänsä hyvä asia, mutta kasvattaako se riskiä siihen, että viranomaisen tulee tarkastella asioita hyvin laajasti, koska tietojen kattavuutta ei voisi enää myöhemmin laajentaa. Prosessia pyritään nopeuttamaan, mutta kääntyykö menettely itseään vastaan.

Maakuntaliitot toteavat myös, että hallituksen esityksessä eduskunnalle luonnonsuojelulain muuttamisesta vaikutuksia on käsitelty perustelumuioston luvussa 4.2. Pääasialliset vaikutukset. Vaikutusten arviointi on suppea ja sitä tulisi täydentää. Vaikutuksia tulisi arvioida mm. eliölajien näkökulmasta. Tässä tulisi ottaa huomioon toki myös luonnon monimuotoisuus. Perustelumuiostiossa ja lakiluonnoksessa puhutaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksista. Uusiutuvan energian tuotantolaitoksille olisi hyvä laatia kriteeristö, jossa kiinnitettäisiin huomiota mm. hankkeen kokoon ja merkitykseen. Onko nyt niin, että kaikki uusiutuvan energian hankkeet ovat erittäin tärkeitä yleisen edun mukaisia.

Maakuntaliittojen vertaisarvioinnissa on huomattu, että valtion viranomaiset tulkitsevat LSL 35 §:n mukaista arviointivelvoitetta hankkeiden ja suunnitelmien vaikutuksesta NATURA 2000 -verkoston

suojelutavoitteisiin hyvin eri lailla eri puolilla Suomea. Tältä osin pyydämme kiinnittämään huomiota lain tulkinnan ohjeistukseen ja huomioimaan erityisesti Maankäyttö ja rakennuslain (MRL) mukainen tarkentuva suunnittelujärjestelmä. Natura 2000 -alueisiin kohdentuvia vaikutuksia arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota vain voimassa oleviin suojeluperusteisiin ja korostaa kokonaisvaikutusten arviointia tärkeimpänä näkökulmana. Selvitykseltä ei voi vaatia suurempaa tarkkuutta, kuin mitä maakuntakaavalla ohjataan. Tällainen kohtuuton tarkkuus on esimerkiksi vaadittu selvitystapa, joka edellyttää tietoa tuulimyllyjen sijainnista suunnitellulla tuulienergiatuotantoon soveltuvalla alueella. Maakuntakaava ei ohjaa tuulimyllyjen tarkkaa sijaintia, joten vaikutusten arvioinnin menetelmien on oltava sellaisia, ettei sijaintitietoa tarvita.

Edelleen maakuntaliitot toteavat, että pisimmälle vietynä maakunnan liitolta on vaadittu Natura-alueiden uutta inventoimista, jotta vaikutuksia on voitu arvioida. Tämä on täysin kohtuuton vaatimus maakuntakaavan tasoiselle suunnitelmalle. Samoin kohtuuttomana voidaan pitää vaatimusta linnuston populaatio- ja törmäysmallinnuksesta, mikä edellyttää tuulivoimaloiden sijainnin määrittämistä. Toisaalta erään maakunnan alueella selvitys Natura-alueiden ekologisesta kytkeytyvyydestä on nähty riittävänä selvitystasona, josta on voitu johtaa suunnittelumääräyksiä ohjaamaan yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Joillakin alueilla Natura-tarveharkinta ja siitä johdetut tulokset ovat riittäneet kaavaratkaisun hiomiseen ja jatkosuunnittelun ohjaamiseen, kun taas joiltakin maakunnilta on vaadittu täysiä Natura-arviointeja lukuisista alueista, joka on johtanut suuriin suunnittelubudjettien ylittäviin kustannuksiin. Natura-alueisiin kohdistuvan arvioinnin pitää vastata sitä, mitä ollaan arvioimassa.

Selvitysten vaatimukset ovat muuttuneet yksityiskohtaisemmaksi, vaikka tarvittavat lähtötiedot ratkotaan vasta myöhemmässä suunnittelussa. Vaatimustaso on koko ajan hivuttautunut lähemmäs YVA-prosesseissa ja yleiskaavoituksessa käytettyä tarkkuutta. Selvityksiin on ollut viime vuosina melko runsaasti rahaa tarjolla erilaisista valtakunnallisista ohjelmista, joten selvityksistä on monelta osin tehty tarkempia, kuin olisi ollut pakollista tai maakunnan omilla resursseilla mahdollista. Nämä paremman tason selvitykset eivät saisi muodostaa rimaa kaikille. Lisäksi selvityksiin on liittynyt tutkimuksellisia elementtejä, joita ei voida toistaa muissa maakunnissa. Tällaisten selvitysten pitäminen esimerkkinä myös muille alueille johtaa resurssien käytön kannalta täysin kestävämpään tilanteeseen. Selvitysvaatimuksen kanssa olisi oltava myös realistinen mahdollisuus saada työ teetettyä tai tehtyä. Lisäksi on tärkeää tunnistaa, että maakuntakaavoituksella ei juurikaan voida osoittaa lieventämistoimenpiteitä. Käytännössä vaihtoehtoina ovat alueen rajaaminen tai suunnittelu-/erityismääräyksen asettaminen. Näistä jälkimmäinen on hyväksytty toimintatavaksi vain joidenkin maakuntien alueella.

Pohjanmaan liitto, Pirkanmaan liitto, Uudenmaan liitto ja Hämeen liitto antavat asiasta omat lausuntonsa.

Kaiponen Jyrki
Keski-Pohjanmaan liitto

Kiviniemi Reijo
Keski-Pohjanmaan liitto